

Parlamentul
Republicii Moldova

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

VR nr. 17/02-48
18 aprilie 2024

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. 125		
"18"	04	2024
Ora _____		

Biroul Permanent al Parlamentului

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova și ale art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează, cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de hotărâre privind desfășurarea referendumului republican constituțional.

Menționăm că, în conformitate cu dispozițiile art. 66 lit. b), ale art. 135 alin. (1) lit. c) și ale art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova, ale art. 183 alin. (1) lit. b) și alin. (2) teza a doua, ale art. 187 alin. (1)–(3) din Codul electoral nr. 325/2022, ale art. 4 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională, precum și ale art. 4 alin. (1) lit. c) din Codul jurisdicției constituționale nr. 502/1995, proiectul de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova a fost transmis anterior pentru controlul constituționalității Curții Constituționale, care a adoptat Avizul nr.1 din 16 aprilie 2024. Avizul respectiv al instanței de contencios constituțional se anexează.

Anexe:

- 1) Proiectul de hotărâre, incluzând anexa (proiectul de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova) și nota informativă;
- 2) Avizul Curții Constituționale nr.1 din 16 aprilie 2024 privind proiectul de lege pentru modificarea Constituției prin referendum.

Igor Grosu
Veronica Proșca
Doena German
Deputați în Parlament

Nistor Marela
 Cosereu Ina
 Valie Jacot
 Mikost Duta
 Adam Marcela
 Dorien Isradit
 Alina Daniela
 Truba Alexandr
 Vitali Gavrouc
 Larisa Novac
 Iurie Pasat
 Cofe Georgehe
 Olynda Ana
 Medresulinfu
 Agza Nantoi
 Gadinaru Vasile
 Alunteanu Poppe
 Boris Morcoci
 Ion Spoc
 Virgilus
 Frunze Peter
 Briceag Veronica
 Sorozu Vasile

Geor Chisec
 Mikail Leahu
 Viorel Borda
 Spicaru Ana
 Oleg Canatut
 BABICI Ion
 Victor Spino
 Larisa rolet d.22

Parlamentul
Republicii Moldova

Digitally signed by Cușnir Mariana
Date: 2024.04.17 17:48:54 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Cătănoi Artemie
Date: 2024.04.17 17:37:52 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Carp Lilian
Date: 2024.04.17 16:55:41 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Porțevschi Vasile
Date: 2024.04.17 15:40:36 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Morozova Marina
Date: 2024.04.17 15:47:23 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Gonța Maria
Date: 2024.04.18 14:26:27 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Lucrețeanu Mariana
Date: 2024.04.17 15:54:06 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Dascălu Iulia
Date: 2024.04.17 15:57:39 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Belii Adrian
Date: 2024.04.18 09:54:54 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Groza Ion
Date: 2024.04.18 10:23:55 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Bandalac Efimia
Date: 2024.04.18 10:55:41 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Ichim Gheorghe
Date: 2024.04.18 10:58:41 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Qatrawi Ersilia
Date: 2024.04.18 11:29:48 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Davidovici Natalia
Date: 2024.04.18 13:04:49 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Cojocari Evghenia
Date: 2024.04.18 12:36:30 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Marian Radu
Date: 2024.04.18 14:32:12 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Roșca Roman
Date: 2024.04.18 15:52:12 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Stamate Olesca
Date: 2024.04.18 15:34:59 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Sinchevici Eugeniu
Date: 2024.04.18 16:11:49 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Digitally signed by Ghețu Valentina
Date: 2024.04.17 17:30:40 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

H O T Ă R Ă R E

privind desfășurarea referendumului republican constituțional

Pornind de la aspirațiile Republicii Moldova de a stabili relații politice, economice, culturale și în alte domenii de interes comun cu țările europene și orientarea spre spațiul valoric democratic european, aspirații consfințite în actul de constituire a statului – Declarația de independență a Republicii Moldova, și fiind convins că:

Declarația de independență a Republicii Moldova a marcat ruptura cu spațiul valoric totalitar sovietic și reorientarea noului stat independent spre spațiul valoric democratic european;

orientarea spre spațiul valoric democratic european este un element definitoriu al identității constituționale a Republicii Moldova, care se bazează pe valorile constituționale fundamentale, unanim recunoscute și protejate, precum suveranitatea, independența, democrația;

Uniunea Europeană este fondată pe principiile libertății, democrației, respectului drepturilor omului și libertăților fundamentale, precum și ale statului de drept, principii comune statelor membre;

suveranitatea națională aparține poporului, a cărui voință constituie baza puterii de stat, pe care o poate exercita, în temeiul art. 2, art. 66 lit. b), art. 75 și art. 141 din Constituția Republicii Moldova și în temeiul prevederilor Codului electoral, în mod direct, prin referendum,

Parlamentul adoptă prezenta hotărâre.

Art. 1. – Se declară, pentru data de 20 octombrie 2024, referendum republican constituțional.

Art. 2. – Se supune referendumului proiectul de Lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova (se anexează), exprimat prin

întrebarea: „Sunteți pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană?”.

Art. 3. – Prezenta hotărâre se remite Comisiei Electorale Centrale pentru asigurarea desfășurării referendumului republican constituțional în conformitate cu Codul electoral.

Art. 4. – Prezenta hotărâre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

L E G E

pentru modificarea Constituției Republicii Moldova

Noi, poporul Republicii Moldova, exercitându-ne în mod direct suveranitatea națională și dreptul de a participa la administrarea treburilor publice, în temeiul art. 2, 39 și 75 din Constituția Republicii Moldova,

adoptăm prezenta lege constituțională.

Art. I. – Constituția Republicii Moldova (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr.78, art.140), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Preambulul se completează cu două alineate noi cu următorul cuprins:

„RECONFIRMÂND identitatea europeană a poporului Republicii Moldova și ireversibilitatea parcursului european al Republicii Moldova,

DECLARÂND integrarea în Uniunea Europeană drept obiectiv strategic al Republicii Moldova, ”.

2. Constituția se completează cu Titlul V¹ cu următorul cuprins:

„Titlul V¹

INTEGRAREA ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

Articolul 140¹

Aderarea la tratatele constitutive și la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene

(1) Aderarea Republicii Moldova la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, precum și la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, se stabilește de Parlament prin lege organică.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte acte juridice cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.”

Art. II. – Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărârii Curții Constituționale privind confirmarea rezultatelor referendumului republican.

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de hotărâre a Parlamentului
privind desfășurarea referendumului republican constituțional

Proiectul de hotărâre a Parlamentului privind desfășurarea referendumului republican constituțional este elaborat de un grup de deputați din Parlamentul Republicii Moldova și prevede **declararea, pentru data de 20 octombrie 2024, a referendumului republican constituțional.**

Totodată, conform proiectului, se va supune referendumului **proiectul de Lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova, care este anexat la proiectul de hotărâre, exprimat prin întrebarea: „Sunteți pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană?”.**

Prin proiectul de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova se propune, întâi de toate, **reconfirmarea identității europene a poporului Republicii Moldova și a ireversibilității parcursului european al Republicii Moldova, precum și declararea integrării în Uniunea Europeană drept obiectiv strategic al Republicii Moldova** [completarea preambulului Constituției cu două alineate noi].

De rând cu aceasta, prin completarea Constituției cu un nou titlu – titlul V¹ „Integrarea în Uniunea Europeană” – se propune ca **aderarea Republicii Moldova la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, precum și aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene să se realizeze de Parlament prin lege organică** [alin. (1) al art.140¹], iar **prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și ale celorlalte acte juridice cu caracter obligatoriu ale Uniunii Europene să aibă prioritate față**

de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare [alin. (2) al art. 140¹].

Art. II din proiectul legii prevede că aceasta intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărârii Curții Constituționale privind confirmarea rezultatelor referendumului republican.

Menționăm că proiectul de Lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova a fost supus avizării de către Curtea Constituțională potrivit prevederilor articolelor 135 alin. (1) lit. c) și 141 alin. (1) lit. b) din Constituție.

Prin Avizul nr.1 din 16 aprilie 2024, Curtea Constituțională a conchisă că:

1. Inițiativa de revizuire a Constituției Republicii Moldova prin referendum, semnată de 46 de deputați din Parlament, este prezentată de subiectul autorizat și, în acest sens, este conformă cu prevederile articolului 141 alin. (1) lit. b) din Constituție.

2. Inițiativa de revizuire a Constituției Republicii Moldova prin referendum corespunde limitelor temporale de revizuire stabilite de articolele 63 alin. (3) și 142 alin. (3) din Constituție.

3. Inițiativa de revizuire a Constituției Republicii Moldova prin referendum nu depășește limitele materiale de revizuire a Constituției stabilite de articolul 142 alineatele (1) și (2) din Constituție și poate fi prezentată Parlamentului spre examinare.

4. Acest Aviz este definitiv, nu poate fi supus niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Pentru a ajunge la aceste constatări, Curtea Constituțională a menționat, în primul rând, că inițiativa legislativă de revizuire a Constituției a fost înaintată spre avizare Curții Constituționale de 46 de deputați, adică de mai mult de o treime din numărul deputaților din Parlament. Prin

urmare, Curtea a conchis că **este respectată condiția articolului 141 alin. (1) lit. b) din Constituție.**

În al doilea rând, Curtea a reținut că revizuirea Constituției inițiată de deputați nu se încadrează, la această etapă, în vreuna dintre interdicțiile temporale prevăzute de Constituție, astfel încât **condițiile prevăzute de articolele 63 alin. (3) și 142 alin. (3) din Constituție sunt de asemenea îndeplinite** [condițiile temporale ale revizuirii Constituției – constituționalitatea extrinsecă].

În al treilea rând, Curtea Constituțională a constatat că inițiativa de revizuire a Constituției nu afectează caracterul suveran, independent și unitar al statului Republica Moldova, impus de articolul 1 alin. (1) din Constituție, nici statutul de neutralitate permanentă, prevăzut de articolul 11 din Constituție, precum și nu presupune suprimarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora, astfel încât inițiativa de revizuire a Constituției prin referendum **respectă și condițiile impuse de articolul 142 alineatele (1) și (2) din Constituție** [condițiile materiale ale revizuirii Constituției – constituționalitatea intrinsecă].

Totodată, Curtea Constituțională a statuat că, pe baza articolelor 2 și 75 din Constituție, în lumina jurisprudenței menționate, în cadrul referendumului republican constituțional poporul are prerogativa de a-și exercita direct suveranitatea națională, exprimându-și voința cu privire la cele mai importante probleme ale societății și ale statului, iar **hotărârile adoptate pe baza rezultatelor referendumului republican constituțional au putere juridică supremă fără o eventuală confirmare a Parlamentului.**

Pentru motivele arătate și întrucât voința poporului reprezintă baza puterii de stat, solicităm susținerea Parlamentului întru adoptarea prezentului proiect de hotărâre.

Proșu *Proșu* **Deputați în Parlament:**
Veronica Proșu Proșu
Docho Gherman